

Handleiding voor de afname van de toets wiskunde BW 3.11 (einde derde leerjaar / begin vierde leerjaar)

Algemene instructies

- De toets dient afgenomen te worden bij de ganse klasgroep.

Bij alle kinderen die in het **deelnemende leerjaar** zitten, dient een toets afgenomen te worden, ook bij de kinderen die het leerjaar overdoen of er in de loop van het schooljaar bijgekomen zijn. De toets wordt normaliter klassikaal afgenomen, onder leiding van een leerkracht.

Voor dit toetsmoment (einde derde / begin vierde leerjaar) is er standaard één toetsversie voorzien (BW 3.11). In heel uitzonderlijke gevallen kunt u voor sommige leerlingen een makkelijker toets (BW 2.11) of een moeilijker toets (b.v. BW 4.11) afnemen. Die leerlingen dient u dan wel apart te nemen.

- **Wanneer wordt de toets afgenomen?**

Wanneer u de toets als eindmeting voor het derde leerjaar gebruikt, neemt u die best einde mei/begin juni af.

Gebruikt u de toets als beginmeting voor het vierde leerjaar, dan neemt u ze best in de tweede helft van september of ten laatste de eerste week van oktober af. (Hoe later u ze afneemt, hoe hoger het beginniveau van de leerlingen en dus hoe lager hun leerwinst.)

- **Wat als een kind afwezig is vanwege ziekte of een andere reden?**

Indien een leerling afwezig is op het moment dat de toets wordt afgenomen, dient hij/zij, indien mogelijk, nog binnen een redelijke termijn getoetst te worden. Dit gebeurt bij voorkeur niet meer dan één week later. Anders wordt het moeilijk de scores nog te vergelijken met die van de andere leerlingen.

De toetsafname

Het is de bedoeling dat de toets in alle scholen op een vergelijkbare manier wordt afgenomen. De 'standaardisatie van de toetsafname' en een objectieve houding van de toetsleider zijn absolute voorwaarden om de toetsresultaten van uw kinderen te kunnen vergelijken met de gegevens van de referentiegroep. Daarom zouden we u willen vragen om de richtlijnen in deze handleiding zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Deze richtlijnen maken het immers mogelijk dat alle toetsleiders de toets op dezelfde wijze afnemen.

De toetsleider zorgt voor een toetssituatie waarin de leerlingen op een rustige manier en zonder bijkomende hulp kunnen werken aan de voorgelegde opgaven. Dat vereist soms dat men de tafeltjes of banken enigszins herschikt en verder uit elkaar plaatst in het lokaal. De toetsleider zorgt voor een gemoedelijke, maar toch zakelijke en objectieve werksfeer. Als de leerlingen met twee aan één bank zitten, zorgt u ervoor dat ze niet kunnen zien wat hun buur invult.

Opvallende aanwijzingen (op het bord, aan de muur, ...) die verband houden met het oplossen van de toets, dienen in de mate van het mogelijke verwijderd of bedekt te worden (getallenassen, benamingen, kalender, ...). Het is immers de bedoeling dat de leerlingen de toets oplossen zonder visuele steun en ook geen bijkomende uitleg krijgen van de toetsleider.

De toets bestaat uit twee delen, een geleid en een zelfstandig deel, en zal in totaal ongeveer één lesuur in beslag nemen.

- ★ **Geleid deel:** De 20 opgaven van het eerste deel worden GELEID afgenomen. Dit betekent dat de toetsleider elke opgave hardop voorleest en dan voldoende tijd geeft aan de leerlingen om de oplossing te zoeken en neer te schrijven. Het werk- of oplostepmo wordt dus voor alle leerlingen van de klas gelijk gehouden. Door deze stapsgewijze en uniforme manier van afname moeten de erg trage leerlingen soms vlugger werken dan ze gewoon zijn. De toetsleider moet een tempo aanhouden dat de gemiddelde leerling ruim de tijd geeft om te volgen. Als de meeste leerlingen klaar zijn met de opgave, wordt er verder gegaan naar de volgende opgave.

Let wel: deze opgaven tellen ook mee voor de toets. Het is NIET de bedoeling dat u de oplossing bespreekt of het juiste antwoord geeft.

- ★ **Zelfstandig deel:** De 40 opgaven van het tweede deel worden ZELFSTANDIG door de leerlingen opgelost. Bij het begin van deel 2 geeft de toetsleider enkel een algemene instructie. Daarna lossen de leerlingen zelfstandig de oefeningen op aan hun eigen tempo. Tijdens de afname wordt geen verdere uitleg gegeven. Wie klaar is, dient zijn toetsblad in bij de toetsleider. Het is zeker geen snelheidstest. In principe krijgt elke leerling zoveel tijd als hij/zij nodig heeft.

Gezien de oefeningen niet naar moeilijkheidsgraad geordend zijn, verdient het wel aanbeveling om erover te waken dat leerlingen niet te lang bij één opgave blijven “hangen”. Als blijkt dat een leerling een oefening echt niet kan, spoort u hem of haar best aan die oefening over te laten en een volgende opgave te proberen.

Als de leerlingen minstens 30 minuten tijd hebben gehad en 90% van de klas klaar is met de toets, mag de toets worden afgebroken.

- ★ Indien u dat wenst mag u nadat de opgaven van bladzijde 1 en 2 zijn opgelost (het geleide deel) een **korte pauze** inlassen.

Toetsmateriaal

Naast hun toetsboekje hebben de kinderen enkel schrijfgierief (een balpen of potlood) en een wit (klad)blad nodig. Ander materiaal dat voor afleiding kan zorgen of als hulp kan dienen bij het oplossen van de toets (bijvoorbeeld een meetlat of tekendriehoek) kan best van de bank verwijderd worden. De leerlingen mogen GEEN gebruik maken van een zakrekenmachine.

Benodigd materiaal voor elke leerling:

- Toetsboekje (naam van de leerling laten invullen!)
- Potlood of balpen
- Wit blad; dit witte blad dient als kladblad én als afdek- of meeschuifstrook.

Benodigd materiaal voor de toetsleider:

- Toetshandleiding
- Een blanco toetsboekje
- Enkele reservepotloden of -balpen

Het gebruik van het witte blad als afdekstrook wordt vooraf aan de kinderen uitgelegd en gedemonstreerd op een blanco toetsboekje. Het blad wordt steeds boven de opgave gelegd die men zal oplossen. Zodra het antwoord is neergeschreven of aangeduid, schuiven de leerlingen het blad onmiddellijk één lijn of opgave naar beneden. Zo wordt het nieuwe item aangewezen en blijven de reeds opgeloste oefeningen verborgen.

Wat met kinderen die in de klas extra (compenserende) hulpmiddelen mogen gebruiken?

U mag hen die middelen ook bij deze toets laten gebruiken als u dat het meest wenselijk vindt. U plaatst in dat geval een aantekening op de voorpagina van het toetsboekje. Bij het invoeren van de toets in ons scholenportaal vinkt u bij deze leerling het vakje “extra hulpmiddel gebruikt” aan. Voor deze kinderen wordt wel een vaardigheidsscore berekend, maar hun resultaten worden verder niet in de analyses voor de schoolfeedback opgenomen.

Hierna vindt u de toetsinstructies voor de wiskundetoets BW 3.11. De woordelijke instructies worden cursief en vet weergegeven. Begeleidende aanwijzingen staan in een gewoon lettertype.

Afname-instructies voor toets BW 3.11

Zorg dat enkel schrijfgerief op de banken aanwezig is.

Meetlatten worden verwijderd.

Laat een 'scheidingsmuurtje' plaatsen bij leerlingen die samen op een bank zitten.

Deel de toetsboekjes uit en laat op het voorblad de datum invullen.

Iedereen heeft een boekje en een wit kladblad gekregen.

Je hebt ook een balpen op je bank en een reserve balpen.

In het boekje staan allemaal rekenoefeningen.

Het bestaat uit twee delen.

Het eerste deel zullen we samen maken, vanaf het tweede deel maak je de oefeningen zelfstandig en aan je eigen tempo.

De toetsleider toont een blanco boekje en doorbladert het even.

De eerste 20 oefeningen zullen we samen maken.

Ik lees de opgave telkens hardop voor.

Jij denkt na en schrijft dan je oplossing in het hokje.

Je mag tussenuitkomsten schrijven op het witte blad.

De uitkomst of het resultaat schrijf je steeds in het hokje of op de stippelijntjes.

Als je een oefening écht niet kan oplossen, teken je een streepje in het lege hokje.

Als je een fout hebt gemaakt, teken je een kruis door het foute antwoord en schrijf je daarnaast wat het wel moet zijn.

Soms zijn er oefeningen waarbij je het antwoord niet moet invullen, maar waar je het juiste antwoord moet omcirkelen.

De toetsleider toont enkele voorbeelden op bladzijde 2 en op bladzijde 5.

Bij die oefeningen moet je kiezen uit vijf antwoorden.

Eén ervan is het juiste antwoord.

Bij die oefeningen moet je een cirkel of een kringetje tekenen om het juiste antwoord.

De toetsleider schrijft op het bord: 2   4   6   8   10

en vraagt: ***Hoeveel is $2 + 2$?***

Rond het juiste antwoord (4) wordt een kring getekend op het bord.

Je ziet:

ofwel schrijf je de uitkomst in het lege hokje,

ofwel teken je een kring rond het ene juiste antwoord.

Leg je witte blad boven de eerste oefening.

De toetsleider doet voor op een blanco toetsboekje en controleert of het kladblad bij iedereen juist ligt.

Elke opgave wordt tweemaal woordelijk voorgelezen door de toetsleider. De leerlingen krijgen vervolgens de tijd om de opgave op te lossen en het resultaat neer te schrijven in het hokje. Ze mogen tussenuitkomsten noteren op de toetsbladen of op hun kladblad.

Er wordt niet gewacht op trage leerlingen om door te gaan naar de volgende oefening. Té traag werken wordt dus bestraft in deze toets. Het klassikale voortgangstempo wordt zo geregeld dat de meeste leerlingen de oefeningen kunnen maken. Het is zeker geen snelheidstest, maar toch wordt een redelijk strak klassikaal tempo gevolgd.

Wat is het verschil van 310 en 103?

Wat is het verschil van 310 en 103?

***Schrijf je uitkomst in het hokje
en schuif dan je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden,
boven de tweede opgave.***

De toetsleider wacht tot ongeveer iedereen klaar is met de eerste oefening.

Je witte blad ligt boven de tweede oefening.

Welk getal ligt op de getallenlijn 3 eenheden voor 201?

Welk getal ligt op de getallenlijn 3 eenheden voor 201?

***Schrijf de uitkomst in het hokje
en schuif je witte blad onmiddellijk een lijn naar beneden,
boven de derde opgave.***

De acht overige opgaven van de eerste bladzijde worden op dezelfde manier afgewerkt. De toetsleider zegt de opdracht tweemaal hardop en laat tijd aan de leerlingen om de oplossing te zoeken en neer te schrijven in het hokje.

Wanneer iemand een oefening niet kan oplossen, tekent hij een streepje in het hokje. Zo toont de leerling dat de oefening werd geprobeerd en zal hij niet missen van hokje bij het invullen van de volgende opgave.

Wanneer de laatste oefening van de eerste bladzijde is opgelost, zegt de toetsleider:

Nu maken we de oefeningen op de volgende bladzijde.

*Op deze bladzijde worden de oefeningen soms een beetje anders.
Je moet niet altijd de oplossing in een hokje schrijven.
Bij sommige oefeningen worden er vijf antwoorden gegeven.
Jij moet dan zoeken welke van de vijf antwoorden het juiste is en daar
moet je een kring rond tekenen.
Je zoekt dus het ene juiste antwoord en je tekent er een kring rond.*

De tien oefeningen worden geleid opgelost zoals de opgaven van bladzijde 1.
De toetsleider leest tweemaal de oefening voor en laat de tijd om de oplossing te zoeken. De
leerlingen mogen tussenuitkomsten noteren op hun blad.

De eerste twee opgaven zijn zoals de opgaven op bladzijde 1: de leerlingen schrijven hun antwoord
neer in het hokje.

Bij opgave 13, 14, 15, 16, 17 en 18 moeten de leerlingen een cirkeltje tekenen rond het juiste
antwoord.

*Hoeveel zondagen zijn er in één maand?
2 of 3, 4 of 5, 6 of 7, 8 of 9, 10 of 11*

*Teken een kring rond het antwoord dat volgens jou juist is.
Er is maar één antwoord juist van de vijf.
Teken een kring rond het juiste antwoord.*

De antwoorden op de laatste twee oefeningen van de tweede bladzijde vullen de leerlingen in op de
stippelijntjes.

*Bij de laatste twee oefeningen op deze bladzijde vul je je antwoord in op de
stippelijntjes.*

*Vul in: 300 is gelijk aan tussen haakjes 4 maal 50 plus, tussen haakjes, puntje
puntje maal 50*

Vul in: 500 is gelijk aan 61 plus puntje puntje

De volgende oefeningen worden niet geleid afgenomen. De leerlingen krijgen enkel een algemene instructie bij het begin van dit deel en moeten dan ZELFSTANDIG en aan hun eigen tempo de 40 oefeningen oplossen. Er wordt geen bijkomende uitleg gegeven.

Vanaf nu moet je de oefeningen zelfstandig en aan je eigen tempo oplossen. De oefeningen zijn net zoals de oefeningen die we zojuist gemaakt hebben. Je schrijft de uitkomst in het hokje of op de stippelijntjes, ofwel teken je een kring rond het ene juiste antwoord.

Tijdens het oplossen van de toets mag je geen verdere uitleg vragen. Ook als je een opgave niet goed begrijpt of niet weet hoe je die moet oplossen, mag ik je niet helpen. Je lost dus volledig zelfstandig en zonder hulp deze opgaven op.

Sommige oefeningen zijn eenvoudig, andere zijn heel moeilijk. Maar het is belangrijk dat je toch alle oefeningen probeert op te lossen. Als je een oefening echt niet kan, laat je die open en probeer je de volgende opgave. Je kunt die moeilijke opgaven misschien nog eens proberen als je klaar bent met alle andere opgaven.

Begin maar. Je krijgt voldoende tijd. Wie klaar is met alle oefeningen, steekt de hand op. Ik kom dan je blad ophalen.

Terwijl de leerlingen aan het werk zijn, loopt de toetsleider regelmatig eens door het lokaal en kijkt of iedereen op de juiste manier bezig is.

Hij/zij haalt de toetsboekjes op van de leerlingen die klaar zijn. De leerlingen die eerder klaar zijn, houden zich in stilte bezig tot de andere kinderen ook hun toetsboekjes hebben kunnen invullen (bv. een leesboek lezen).

Als de leerlingen minstens 30 minuten tijd hebben gehad en 90% van de klas klaar is met de toets, mag de toets worden afgebroken. De toetsleider zegt dan:

Nu moet iedereen zijn toetsboekje indienen.